

Marzena Kwiecień

Plastyka

Program nauczania dla klas

4-7

szkoły podstawowej

Podstawa programowa 2026

Redakcja merytoryczna
Marzena Kwiecień

Redakcja językowa i korekta
Ewa Hoffmann-Skibińska

© Grupa MAC S.A., Kielce 2026

Grupa MAC S.A.
25-561 Kielce, ul. Witosa 76
tel. 41 366 55 55
e-mail: kontakt@mac.pl, www.mac.pl

Spis treści

1. Ogólna charakterystyka programu nauczania	4
2. Charakterystyka Profilu absolwentki i absolwenta	5
3. Fragment podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej dotyczący plastyki.....	9
4. Plastyka. Program nauczania dla klas 4–7 szkoły podstawowej	17
I. Szczegółowe cele edukacyjne – kształcenie i wychowanie.....	17
II. Treści edukacyjne.....	20
III. Procedury osiągnięcia celów.....	33
IV. Przewidywane osiągnięcia uczniów.....	34
V. Ocena osiągnięć ucznia.....	38

1. Ogólna charakterystyka programu nauczania

Program stanowi propozycję dla nauczycieli plastyki w klasach 4–7 szkoły podstawowej. Jest zgodny z Rozporządzeniem Ministra Edukacji z dnia 11 marca 2026 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym (Dz. U. z dnia 20 marca 2026 r., poz. 378).

Struktura programu uwzględnia wszystkie kluczowe elementy niezbędne w projektowaniu pracy dydaktycznej, takie jak szczegółowe cele edukacyjne w zakresie kształcenia i wychowania, treści nauczania, procedury osiągania celów, opis zakładanych osiągnięć ucznia oraz propozycje metod ich oceny. Cele edukacyjne i treści programowe zostały dostosowane do możliwości percepcyjnych i intelektualnych uczniów klas 4–7. Program zawiera cele adekwatne do przewidywanych osiągnięć uczniów. Szczegółowe cele edukacyjne – kształcenie i wychowanie – i treści edukacyjne połączone są w bloki problemowe oparte na wymaganiach szczegółowych dotyczących wiedzy i umiejętności z podstawy programowej.

Układ treści edukacyjnych można dostosowywać do pracy z zespołami uczniowskimi o zróżnicowanym poziomie rozwoju intelektualnego, emocjonalnego i społecznego. Konstrukcja programu ma charakter elastyczny i otwarty – nauczyciel może dokonywać modyfikacji, wybierać odpowiednie treści oraz dostosowywać tempo pracy do potrzeb i możliwości uczniów. Program można dopasować do specyfiki szkoły, środowiska lokalnego oraz realizowanych działań wychowawczych i edukacyjnych.

Procedury osiągania celów edukacyjnych uwzględniają różnorodne sposoby, metody i techniki pracy dydaktycznej, dzięki którym uczeń może w sposób aktywny i świadomy przyswoić wiedzę przewidzianą programem. Ważnym elementem procesu kształcenia jest także rozwijanie umiejętności praktycznych, kompetencji społecznych, kreatywności oraz postaw sprzyjających współpracy, odpowiedzialności i samodzielności. Program zakłada wykorzystywanie metod aktywizujących, pracy indywidualnej i zespołowej oraz dostosowanie form pracy do możliwości i potrzeb uczniów.

Propozycja oceny osiągnięć ucznia zawiera kryteria wynikające z założenia, że nadrzędnymi wyznacznikami szczegółowych metod oceniania są zaangażowanie w proces twórczy, indywidualne umiejętności i predyspozycje ucznia, a także konkretne uwarunkowania społeczne i organizacyjne szkoły. Ocenianie ma charakter wspierający i motywujący – służy monitorowaniu postępów ucznia, wzmacnianiu jego aktywności oraz budowaniu poczucia sprawczości i odpowiedzialności za własny rozwój.

Komplementarnym elementem programu są następujące materiały dydaktyczne

umożliwiający jego realizację:

- seria podręczników – Wojciech Sygut, Marzena Kwiecień *Plastyka 4–7*,
- seria zeszytów ćwiczeń – Wojciech Sygut, Marzena Kwiecień *Plastyka 4–7*,
- seria poradników metodycznych – Marzena Kwiecień *Plastyka 4–7. Przewodniki metodyczne dla nauczycieli*.

2. Charakterystyka Profilu absolwentki i absolwenta

Reforma „Kompas Jutra” z 2026 roku to kompleksowa zmiana w polskim systemie edukacji mająca na celu dostosowanie szkoły do zmieniającego się świata i rozwój potencjału uczennic i uczniów. Jej celem są ograniczenie szczegółowej pamięciowej wiedzy na rzecz kompetencji kluczowych, zwiększenie nacisku na działanie, współpracę i rozwiązywanie problemów oraz wprowadzenie nowych praktycznych przedmiotów (edukacji obywatelskiej i edukacji zdrowotnej). W centrum reformy znajduje się Profil absolwenta i absolwentki – dokument opracowany przez Instytut Badań Edukacyjnych – Polski Instytut Badawczy, który określa, jakie kompetencje, wiedzę i postawy powinien posiadać uczeń kończący dany etap edukacji. Jest kompasem dla polskiej edukacji, który wskazuje uczniom, po co się uczą, nauczycielom, jakie wartości, jakie kompetencje i jaka wiedza powinny być w centrum ich uwagi, a rodzicom, czego uczą się ich dzieci.

Charakterystyka Profilu absolwenta i absolwentki

Według koncepcji Profilu absolwenta i absolwentki szkoły podstawowej opracowanej przez Instytut Badań Edukacyjnych – Państwowy Instytut Badawczy uczeń/uczennica ma być osobą wszechstronnie rozwiniętą – intelektualnie, społecznie i emocjonalnie – zdolną do dalszego kształcenia oraz aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Model profilu absolwenta i absolwentki opiera się na czterech wzajemnie powiązanych elementach: wartościach, kompetencjach (fundamentalnych oraz przekrojowych), sprawczości oraz wiedzy w obszarach kształcenia.

Źródło: Instytut Badań Edukacyjnych – Państwowy Instytut Badawczy.

Wartości

Podstawę profilu absolwenta i absolwentki stanowią *wartości*. Należą do nich: wolność i odpowiedzialność, wspólnota i szacunek, prawda, dobro i piękno oraz sprawiedliwość i solidarność.

Wolność to prawo do samostanowienia, ale wiąże się z odpowiedzialnością za swoje decyzje. W środowisku szkolnym wolność pozwala na odkrywanie swojego potencjału i kreatywności, a odpowiedzialność oznacza świadome wybory i ich konsekwencje.

Wspólnota stanowi przestrzeń, w której uczennice i uczniowie budują własne poczucie przynależności – jest ono niezbędne dla emocjonalnego i społecznego rozwoju uczennic i uczniów.

Z kolei **szacunek** rozumie się jako dostrzeganie wartości w drugim człowieku, społeczeństwie czy kulturze. Wiąże się z tym prawo do wyrażania swoich opinii, potrzeb i emocji. W szkole szacunek stanowi podstawę działalności wychowawczej oraz dydaktycznej, pozwala na budowanie poczucia wspólnoty wśród uczennic i uczniów, wzmacnia współpracę i rozwój.

Prawda jako zgodność informacji ze stanem faktycznym, ale również odróżnianie faktów

od opinii, jest fundamentem rozwoju nauki. **Dobro** to otwarcie na drugiego człowieka, zrozumienie dla innych oraz gotowość do niesienia pomocy. **Piękno** jest przeżyciem estetycznym. Dostrzegane poprzez zmysły lub intelekt budzi podziw i stymuluje uczennice i uczniów do rozwoju osobistego.

Sprawiedliwość wiąże się z uznaniem praw i obowiązków, ich egzekwowaniem oraz równym traktowaniem wszystkich. **Solidarność** w środowisku edukacyjnym oznacza rozwój kultury pracy zespołowej i wzajemny szacunek dla różnorodności i zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych.

Kompetencje

Drugim kluczowym elementem Profilu absolwenta i absolwentki są *kompetencje* rozumiane jako zdolność do efektywnego działania poprzez wykorzystanie wiedzy, umiejętności i postaw.

Wśród nich wyróżniono **kompetencje fundamentalne**: matematyczne, językowe i cyfrowe. Są one niezbędne do funkcjonowania w codziennym życiu, dalszego uczenia się oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Kompetencje matematyczne umożliwiają logiczne myślenie i rozwiązywanie problemów, językowe – komunikację i rozumienie świata, a cyfrowe – świadome korzystanie z technologii.

Kolejną grupę stanowią **kompetencje przekrojowe**, które mają zastosowanie w różnych obszarach życia. Dzielą się one na trzy kategorie:

- kompetencje społeczne – dotyczą współpracy w grupie, komunikacji i dbania o innych, w oparciu o empatię, relacje i działania prospołeczne,
- kompetencje poznawcze – obejmują rozwiązywanie problemów, krytyczne myślenie (zdolność analizy i oceny informacji w celu wyciągnięcia racjonalnych wniosków) oraz kreatywność, czyli umiejętność tworzenia nowych oryginalnych pomysłów i rozwiązań,
- kompetencje osobiste – koncentrują się na kierowaniu sobą (samodzielność, wytrwałość, autorefleksja) oraz dbaniu o siebie (zdrowie, emocje, radzenie sobie ze stresem i wyznaczanie granic).

Kompetencje są ze sobą powiązane, rozwijają się równolegle, wymagają integracji wiedzy, umiejętności i postaw. Ich najważniejszym celem jest ukształtowanie osoby świadomej siebie, samodzielnej, odpowiedzialnej, otwartej na zmiany i gotowej do uczenia się przez całe życie.

Sprawczość

Trzecim filarem profilu absolwenta i absolwentki jest **sprawczość**, czyli zdolność do podejmowania działań, które mają pozytywny wpływ na nas samych i nasze otoczenie, oraz

brania za nie odpowiedzialności. W szkole sprawczość pomaga uczennicom i uczniom być aktywnymi uczestniczkami i uczestnikami procesu edukacyjnego. Dzięki niej mogą realizować swoje cele, zaspokajając potrzeby i brać odpowiedzialność za swoje działania.

Budowanie sprawczości obejmuje cztery kluczowe obszary:

- poczucie przynależności do wspólnoty – poczucie, że jest się docenianym i akceptowanym przez grupę, co pozytywnie wpływa na samopoczucie i motywację,

- nastawienie na rozwój – wiara, że dzięki wysiłkowi można się rozwijać i doskonalić, co motywuje do podejmowania wyzwań,

- przekonanie o własnej skuteczności – wiara w zdolność do osiągnięcia celów, nawet w trudnych sytuacjach, co zwiększa motywację i kształtuje wytrwałość,

- samoregulacja – umiejętność planowania i realizowania celów, monitorowanie postępów i dostosowywanie się do zmian,

Sprawczość jest kluczowa dla aktywnego i odpowiedzialnego uczestnictwa w życiu społecznym, kulturalnym, zawodowym, obywatelskim i rodzinnym.

Wiedza w obszarach kształcenia

Ostatnim elementem Profilu absolwenta i absolwentki jest *wiedza w obszarach kształcenia*.

Rozwijanie kompetencji fundamentalnych i przekrojowych wymaga wykorzystania wiedzy z różnych dziedzin. Bez solidnych podstaw w danej dziedzinie niemożliwe jest opanowanie umiejętności wyższego rzędu, takich jak krytyczne myślenie czy kreatywność. Uczennice i uczniowie z szeroką i kontekstową wiedzą łatwiej dostrzegają powiązania między dziedzinami i lepiej stosują zdobytą wiedzę w praktyce.

Ważne jest, aby uczennice i uczniowie uczyli się w sposób zintegrowany, łącząc wiedzę z różnych dziedzin, a nie tylko skupiając się na jednym przedmiocie. To pomoże im lepiej zrozumieć świat i przygotować się do wyzwań przyszłości.

Wyróżnione w Profilu absolwenta i absolwentki obszary kształcenia to: język polski, matematyka, języki obce, nauki przyrodnicze, historia i społeczeństwo, kultura i sztuka, informatyka i nowoczesne technologie, technika, ruch i zdrowie.

3. Fragment podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej dotyczący plastyki

PLASTYKA

Cele kształcenia – wymagania ogólne

1. Rozwijanie kreatywności, własnych zainteresowań, twórczej wyobraźni i sprawczości przez swobodną ekspresję twórczą.
2. Doświadczenie procesu twórczego w różnych formach i technikach.
3. Kształtowanie tożsamości kulturowej przez uczestnictwo w kulturze.
4. Rozumienie funkcji sztuk plastycznych, kształtowanie postawy odbiorcy, uczestnika i twórcy kultury.
5. Inicjowanie i realizowanie indywidualnych i grupowych działań plastycznych.
6. Rozwijanie umiejętności łączenia sztuk plastycznych z różnymi dziedzinami wiedzy i twórczości.
7. Interpretowanie dzieł z uwzględnieniem najważniejszych pojęć dotyczących sztuki, rozpoznawanie wybranych artystów i dzieł w kontekście czasów, w których powstały.
8. Doświadczenie oddziaływania sztuki na dobrostan i samopoznanie, odnajdywanie radości tworzenia.

Plastyka ma na celu rozwijanie naturalnej potrzeby ekspresji twórczej uczniów, kształtowanie ich wrażliwości estetycznej oraz przygotowanie do świadomego i pełnego uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym. Zajęcia są nastawione przede wszystkim na rozwijanie kompetencji przekrojowych: kreatywnego myślenia, krytycznego myślenia, dbania o siebie, kierowania sobą, a także na rozwijanie sprawczości: samoregulacji i przekonania o własnej skuteczności.

Nauczanie oparte jest na działaniu, doświadczeniu i eksperymentowaniu z różnorodnymi technikami, mediami i środkami wyrazu artystycznego. Szczególny nacisk jest położony na proces twórczy oraz zaangażowanie ucznia, a nie wyłącznie na efekt końcowy.

Istotnym elementem zajęć jest poszerzanie obszaru plastyki o nowe media i współczesne środki artystyczne oraz rozwijanie kompetencji cyfrowych, co pozwala uczniowi lepiej odnaleźć się w dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości wizualnej. W czasie zajęć uczniowie poznają zarówno tradycyjne formy wypowiedzi artystycznej, jak i nowoczesne technologie oraz sposoby komunikacji wizualnej.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe dotyczące wiedzy i umiejętności

Wybrane wymagania szczegółowe zostały oznaczone jako należące do modułu kultura.

Dodatkowo w poszczególnych działach przewidziano wymagania do wyboru, które nauczyciel wybiera do realizacji z klasą, tj. przynajmniej jedno wymaganie w ramach danego działu.

1. Własna aktywność twórcza – tworzę, wyrażam, interpretuję.

Pytanie wiodące: Po co tworzę sztukę?

Uczeń:

- 1) wyraża własne uczucia, wyobrażenia i pomysły przez swobodną ekspresję twórczą;
- 2) stosuje wybrane środki wyrazu, takie jak linia, plama, kolor, walor, faktura, kompozycja, kształt, posługuje się nimi dla wyrażania treści, nastroju czy emocji;
- 3) eksperymentuje z barwami podstawowymi, pochodnymi, czystymi, złamanymi, dopełniającymi, ciepłymi, zimnymi i innymi, a zdobyte doświadczenia stosuje w swoich pracach;
- 4) planuje pracę plastyczną od koncepcji do wykonania, dobierając odpowiednie medium i technikę;
- 5) maluje, rysuje, rzeźbi z obserwacji i wyobraźni;
- 6) wypowiada się na ważny dla niego temat społeczny przez działanie artystyczne – moduł kultura;
- 7) rozpoznaje podstawowe rodzaje sztuk performatywnych i podejmuje działanie twórcze w wybranej formie – moduł kultura;
- 8) modeluje bryły i reliefy, konstruuje proste formy przestrzenne z zastosowaniem różnych materiałów;
- 9) wykorzystuje w fotografii wybrany rodzaj światła: miękkie i twarde, rozproszone i punktowe, na wysokim i niskim kluczu, padające z różnych kierunków, ciepłe i zimne – do uzyskania określonego charakteru zdjęcia;
- 10) inspirowane sztuką ludową oraz kulturą różnych regionów Polski i świata, tworząc prace plastyczne – moduł kultura;
- 11) realizuje własne działania twórcze inspirowane sztuką współczesną;
- 12) rozpoznaje znaczenie aktywności twórczych dla swojego dobrostanu i samopoczucia;
- 13) podejmuje próby integracji sztuk, tworząc prace z pogranicza plastyki i innych dziedzin (np. wideo-art, street art, land art, komiks 3D, design artystyczny, plakaty interaktywne);
- 14) tworzy indywidualnie, w parach lub grupie pracę plastyczną inspirowaną obrazem, muzyką, literaturą, filmem lub spektaklem teatralnym.

Wymagania do wyboru. Uczeń:

- 1) opisuje warstwę wizualną wybranego spektaklu teatralnego i projektuje związaną z nim dowolną formę grafiki użytkowej (np. plakat teatralny, program teatralny, zaproszenie) – moduł kultura;
- 2) konstruuje lalki teatralne (np. lalki cieniowe, pacynki, kukielki) i tworzy scenkę z ich użyciem według własnego pomysłu;
- 3) improwizuje krótkie scenki teatralne w parach i grupach, przyjmując pomysły innych i twórczo je rozwijając;
- 4) opowiada o sobie i swojej społeczności za pomocą wybranego grupowego działania teatralnego z użyciem elementów oprawy plastycznej (np. rekwizytów, kostiumów, masek) – moduł kultura;
- 5) opowiada interesującą go historię, tworząc krótką formę filmową lub animację – moduł kultura;
- 6) prezentuje ważne dla siebie treści za pomocą materiałów audiowizualnych;
- 7) tworzy reportaż fotograficzny, wykorzystując różne rodzaje planów: detal, zbliżenie, półzbliżenie, pełny, ogólny;
- 8) tworzy pracę site-specific związaną z wybraną przestrzenią w szkole lub jej otoczeniu.

2. Techniki plastyczne – rozpoznaję, dobieram, stosuję.

Pytanie wiodące: Jakimi technikami mogę się posługiwać, aby przez sztukę wyrażać swoje myśli i uczucia?

Uczeń:

- 1) rozpoznaje podstawowe techniki plastyczne i wykorzystuje je do tworzenia własnych prac plastycznych;
- 2) dobiera narzędzia i materiały do wybranej techniki plastycznej;
- 3) łączy różne techniki plastyczne w celu uzyskania zamierzonych efektów wizualnych;
- 4) eksperymentuje z materiałami i technikami w poszukiwaniu własnego sposobu wypowiedzi plastycznej;
- 5) rozwija swoje zainteresowania przez tworzenie prac plastycznych z zastosowaniem technik tradycyjnych i technologii cyfrowych;
- 6) tworzy pracę na zaproponowany przez nauczyciela temat w wybranej technice plastycznej oraz w wybranym medium (np. malarskim, graficznym, rysunkowym, nowych mediów, łączonym, fotograficznym, performatywnym).

Wymagania do wyboru. Uczeń:

- 1) eksperymentuje z kolażem cyfrowym i grafiką 3D, tworząc autorskie realizacje plastyczne;
- 2) stosuje techniki mieszane w celu uzyskania oryginalnych efektów wizualnych oraz wyrażenia indywidualnych przemyśleń i uczuć;
- 3) dokumentuje i prezentuje proces twórczy swojej pracy plastycznej lub pracy innego ucznia, wykorzystując dostępne narzędzia cyfrowe (np. fotografię, aplikacje graficzne, nagrania audio, wideo).

3. Sztuka jako komunikat – rozumiem, interpretuję, dyskutuję.

Pytanie wiodące: Jak mogę rozumieć sztukę i o niej opowiadać?

Uczeń:

- 1) rozpoznaje dzieła architektury i sztuk plastycznych należące do dziedzictwa kulturowego Polski, Europy i świata – moduł kultura;
- 2) porównuje dzieła sztuki z różnych okresów historycznych, takich jak prehistoria, starożytność, średniowiecze, nowożytność, współczesność, oraz wskazuje, jak sztuka odpowiada na potrzeby i charakter swojej epoki – moduł kultura;
- 3) określa rolę środków plastycznych w mediach, reklamie, filmie, grach komputerowych oraz omawia przykłady ich zastosowania i oddziaływania na odbiorcę – moduł kultura;
- 4) wyszukuje potrzebne informacje o sztuce, korzystając z różnorodnych źródeł, w tym z narzędzi opartych na sztucznej inteligencji, oraz weryfikuje te informacje;
- 5) opisuje obraz lub inne dzieło sztuki z wykorzystaniem pojęć języka plastycznego, takich jak linia, barwa, gama barwna, plama, kształt, kontur, światłocień, kompozycja, perspektywa, walor, bryła, faktura – moduł kultura;
- 6) interpretuje dzieła sztuki współczesnej i podejmuje dyskusję na temat różnych interpretacji tych dzieł – moduł kultura;
- 7) opisuje wrażenia estetyczne wywołane odbiorem dzieła sztuki, podejmuje dyskusję na ich temat – moduł kultura;
- 8) opowiada i dzieli się z innymi uczniami swoimi doświadczeniami i wrażeniami jako twórca prac plastycznych – moduł kultura;
- 9) udziela konstruktywnej informacji zwrotnej dotyczącej prac plastycznych i ją przyjmuje oraz decyduje o jej wykorzystaniu;
- 10) wyjaśnia najważniejsze zasady prawa autorskiego w odniesieniu do wytworów sztuki, stosuje te zasady w sytuacjach życia codziennego, także w świecie cyfrowym;

11) wyjaśnia, czym jest inspiracja, oryginał, kopia, reprodukcja i falsyfikat, wykorzystuje te pojęcia w rozmowach na temat bieżących lub historycznych wydarzeń dotyczących sztuki – moduł kultura.

4. Sztuka w życiu codziennym – poszukuję, dostrzegam, uczestniczę.

Pytanie wiodące: W jaki sposób sztuka wpływa na otoczenie i jakość codziennego życia?

Uczeń:

- 1) projektuje różne formy grafiki użytkowej (np. plakat, zaproszenie, afisz, kartkę świąteczną, logo) na potrzeby własne i najbliższego środowiska;
- 2) rozpoznaje dziedziny sztuki użytkowej, takie jak wzornictwo przemysłowe, ceramika, meblarstwo, elementy małej architektury, grafika i projektowanie, w tym grafika komputerowa, i ocenia wybrane obiekty sztuki użytkowej pod względem estetycznym i funkcjonalnym – moduł kultura;
- 3) projektuje w grupie wybrany obiekt sztuki użytkowej (np. nakrycie głowy, okulary, element zastawy stołowej, mebel), tworzy jego przestrzenny prototyp i modyfikuje go na podstawie informacji zwrotnej;
- 4) charakteryzuje i ocenia estetykę otoczenia: architekturę, małą architekturę i architekturę krajobrazu w przestrzeni publicznej, formułuje i uzasadnia swoją opinię oraz podejmuje dyskusję na ten temat – moduł kultura;
- 5) opisuje swoje wrażenia z lokalnego wydarzenia kulturalnego, w którym brał udział, i formułuje jego ocenę – moduł kultura;
- 6) rozpoznaje zależności między elementami wizualnymi w przyrodzie i architekturze oraz wykorzystuje je podczas tworzenia pracy plastycznej;
- 7) rozpoznaje w kulturze popularnej źródła inspiracji sztuką dawną i współczesną – moduł kultura;
- 8) projektuje budowlę przyszłości wkomponowaną w otoczenie;
- 9) dostrzega obecność sztuki i elementów plastycznych w otaczającej go przestrzeni i codziennym życiu (np. w architekturze, przedmiotach codziennego użytku, wystroju wnętrz, reklamie, modzie), dzieli się swoimi spostrzeżeniami i dyskutuje na ten temat – moduł kultura;
- 10) eksperymentuje z cyfrową obróbką zdjęć w wybranym programie graficznym.

Wymagania do wyboru. Uczeń:

- 1) wykonuje w grupie makietę budowli lub założenia urbanistycznego;

- 2) rozwija swoją uważność, uczestnicząc w spacerze fotograficznym, podczas którego wykonuje zdjęcia tego, co go zainteresowało, i rozmawia o swoim wyborze;
- 3) dostrzega przejawy manipulacji wizualnej w reklamie, filmie, fotografii – w tym, jak są tworzone, wybierane i zestawiane ze sobą treści;
- 4) projektuje w dowolnym programie komputerowym w przestrzeni kolorów RGB wybraną formę grafiki użytkowej;
- 5) projektuje i drukuje zaprojektowaną w przestrzeni kolorów CMYK wybraną formę grafiki użytkowej.

W ramach zajęć plastyki uczniowie zdobywają doświadczenia edukacyjne, które wspierają ich rozwój osobisty, kulturalny, psychiczny i społeczny oraz budują poczucie sprawczości. Doświadczenia edukacyjne mają charakter praktyczny, wzmacniają kompetencje fundamentalne i przekrojowe oraz rozwijają umiejętności komunikacyjne i współpracę. Nauczyciel wybiera z uczniami do realizacji co najmniej **dwa doświadczenia edukacyjne** w każdym roku szkolnym:

- 1) odwiedza z klasą wystawę sztuki, wymienia się refleksjami, w jaki sposób dzieła na niego oddziałują oraz dzięki jakim użytym środkom ekspresji artyści osiągnęli zaobserwowane efekty wizualne;
- 2) uczestniczy w spotkaniu na żywo lub online z artystą lub kuratorem wystawy, słucha podcastu lub ogląda film o artyście; wymienia się refleksjami i dyskutuje o inspiracjach, procesie twórczym i przesłaniu sztuki;
- 3) pracując w grupie, realizuje projekt artystyczny, angażuje się w działania twórcze, wykonawcze i organizacyjne;
- 4) tworzy w plenerze, decyduje przy tym o formie pracy, technice i zastosowanych środkach wyrazu;
- 5) w grupie zwiedza online galerię lub muzeum i poznaje prezentowane tam dzieła sztuki, na tej podstawie tworzy własną galerię sztuki;
- 6) indywidualnie, w parach lub grupie tworzy wielkoformatową pracę plastyczną;
- 7) w grupie organizuje wystawę swoich prac, przygotowuje wernisaż z obudową promocyjną wystawy;
- 8) pracując w grupie, wypowiada się na ważny dla grupy temat w krótkiej formie teatralnej, korzystając z języka i narzędzi pedagogiki teatru;
- 9) projektuje przestrzeń (np. swój pokój, mieszkanie, klasę szkolną, wybraną przestrzeń na zewnątrz) z uwzględnieniem kryteriów estetycznych i funkcjonalnych;

10) tworzy wypowiedź artystyczną na wybrany temat inspirowaną street artem (np. plakat, mural w wersji papierowej, projekt szablonu lub kolaż cyfrowy).

Warunki i sposób realizacji

Podstawową formą pracy w czasie zajęć są zadania praktyczne: malowanie, rysowanie, konstruowanie, fotografowanie, działania teatralne i tworzenie za pomocą nowych mediów. Wiedza o sztuce i technikach plastycznych jest nabywana głównie w toku działań twórczych. Jeden temat może być realizowany podczas jednej lub kilku godzin lekcyjnych, a czas wykonywania zadań jest dostosowany do indywidualnych predyspozycji uczniów.

Nauczyciel jest przewodnikiem i inspiratorem. Znając specyfikę grupy oraz potrzeby i możliwości uczniów, dostosowuje do nich formy i metody pracy, a także temat, liczbę godzin zajęć i przestrzeń zajęć. Inspiruje i motywuje uczniów do pracy, zachęca ich do własnej ekspresji, jest dla nich przewodnikiem w świecie sztuki. Wspiera ich samodzielność i refleksyjność, zachęca także do wspólnych poszukiwań i pokazuje różne możliwości, nie narzucając gotowych rozwiązań.

Zajęcia z plastyki są okazją do prowadzenia dialogu i wspólnych poszukiwań twórczych. Uczniowie uczą się udzielania sobie konstruktywnej i wspierającej informacji zwrotnej. Dyskusje powinny być prowadzone na podstawie wolności wypowiedzi przy jednoczesnym zachowaniu szacunku do drugiego człowieka.

Ważne jest podkreślanie, że w sztuce istnieje wiele prawidłowych rozwiązań, a różnorodność postaw i sposobów podejścia do tematów stanowi wartość i zasób grupy. Istotną częścią lekcji plastyki jest także tworzenie wspólnych projektów artystycznych, co sprzyja budowaniu poczucia przynależności do wspólnoty.

W trakcie zajęć są realizowane tematy, których celem jest powstanie dzieła, oraz zadania o charakterze eksperymentalnym. Eksperymentowanie pozwala uczniom na odkrywanie radości tworzenia i poszukiwanie własnych rozwiązań, co sprzyja rozwojowi kreatywności. Na zajęciach plastyki proces twórczy jest równie ważny, jak efekt końcowy. Uczniowie uczą się, że popełnianie błędów jest naturalnym elementem rozwoju i pomaga głębiej zrozumieć temat. Ocenianie prac ma przede wszystkim charakter motywujący – pokazuje mocne strony, wskazuje obszary do dalszej pracy i wzmacnia poczucie wartości i sprawczości uczniów.

Szkoła powinna zapewnić dobrze oświetloną i przestronną pracownię przeznaczoną do zajęć z plastyki. Niezbędne jest mocne oświetlenie naturalne i sztuczne oraz możliwość całkowitego zaciemnienia sali. Pracownia powinna umożliwiać swobodną aranżację przestrzeni, aby uczniowie mogli tworzyć przy stołach, na sztalugach lub na podłodze. Stoły powinny być wykonane z materiałów odpornych na zarysowania i powinna istnieć możliwość

ich dowolnego ustawienia. Wyposażenie pracowni powinno obejmować obszerne zlewy, szafki na materiały plastyczne i prace, suszarkę do prac, regał z półkami na prace większych formatów oraz miejsce do prezentacji dzieł i materiałów. Niezbędne są także: rzutnik, komputer z oprogramowaniem do grafiki rastrowej, wektorowej, montażu wideo i animacji, zestaw pojemników z gliną oraz 2 lub 3 lampy do oświetlenia kierunkowego.

Podczas większości lekcji uczniowie mają możliwość wyboru tematu pracy, co pozwala im odkrywać własne zainteresowania i budować poczucie sprawczości. Daje to nauczycielowi okazję do lepszego poznania swoich uczniów.

Uczniowie korzystają zarówno z tradycyjnych technik plastycznych, jak i nowych mediów oraz sztuk performatywnych. Mogą łączyć różne media, eksperymentować ze środkami wyrazu i poszukiwać własnych sposobów realizacji tematów.

Ważnym elementem plastyki są działania poza szkołą umożliwiające uczniom kontakt z różnymi formami sztuki i kultury. W miarę możliwości są organizowane wycieczki do galerii, muzeów, teatrów, parków, na wydarzenia kulturalne oraz spaceru uwrażliwiające na otoczenie i plenery w okolicach szkoły.

Zwiedzanie zabytków, muzeów i galerii może być również realizowane online. Ważne miejsce w procesie dydaktycznym zajmują także rozmowy z artystami i odwiedzanie ich pracowni.

W realizacji zajęć plastycznych szczególne znaczenie ma wzmocnienie postawy nastawionej na rozwój i budowanie przekonania o własnej sprawczości. Niezależnie od indywidualnych przekonań uczniów o posiadanych zdolnościach plastycznych lub ich braku ważne jest stwarzanie takich działań i doświadczeń edukacyjnych, w których uczniowie dostrzegają, że wysiłek, zaangażowanie i wytrwałość w realizacji zadań artystycznych prowadzą do stopniowej poprawy umiejętności i osiągania coraz lepszych efektów. Dzięki temu lekcje plastyki stają się przestrzenią rozwijania poczucia sprawczości, odwagi twórczej i samodzielnego podejmowania decyzji w procesie tworzenia.

4. Plastyka. Program nauczania dla klas 4–7 szkoły podstawowej

I. Szczegółowe cele edukacyjne – kształcenie i wychowanie

Ekspresja i proces twórczy:

- rozwijanie twórczej postawy, świadomości wizualnej, wyobraźni oraz wrażliwości estetycznej;
- rozwijanie umiejętności świadomego wyrażania emocji, myśli, wyobrażeń i doświadczeń za pomocą środków plastycznych;
- posługiwanie się różnorodnymi środkami ekspresji artystycznej oraz celowe wykorzystywanie środków formalnych do ekspresji własnej w działaniu plastycznym;
- rozwijanie motywacji do aktywności twórczej, eksperymentowania, odkrywania i poszukiwania własnych rozwiązań problemów plastycznych;
- rozwijanie pomysłowości, wyobraźni, oryginalności i zdolności do podejmowania ryzyka niezależnego myślenia;
- rozwijanie umiejętności twórczego i odważnego wypowiedzania się na tematy plastyczne inspirowane własnymi doświadczeniami, wiedzą i emocjami;
- wspieranie umiejętności planowania, organizowania i kontrolowania procesu twórczego oraz odpowiedzialności za efekty własnej pracy;
- rozwijanie samodzielności, kreatywności i poczucia sprawczości w działaniach artystycznych;
- rozwijanie wrażliwości na piękno natury i otaczającego świata poprzez działania plastyczne oraz kontakt z przyrodą;
- wzmacnianie znaczenia działań twórczych dla rozwoju osobistego, dobrostanu i samoświadomości ucznia.

Środki wyrazu i techniki artystyczne:

- rozwijanie umiejętności świadomego posługiwania się środkami wyrazu plastycznego oraz dostrzegania różnic i podobieństw barw, kształtów i faktur;
- wykazywanie się znajomością podstawowych środków formalnych stosowanych w dziełach plastycznych;
- poznawanie oraz doskonalenie technik rysunkowych, malarskich, rzeźbiarskich, fotograficznych i graficznych;
- poznawanie różnorodnych narzędzi oraz wykorzystywanie właściwości materiałów do osiągnięcia zamierzonych efektów plastycznych;
- kształcenie umiejętności obserwacji i przedstawiania zjawisk takich jak barwa, światło, przestrzeń, perspektywa, faktura i kompozycja;

- rozwijanie umiejętności tworzenia wypowiedzi plastycznych z wykorzystaniem różnych materiałów, technik i mediów;
- rozwijanie kompetencji związanych z wykorzystaniem fotografii, grafiki komputerowej i narzędzi cyfrowych w działaniach artystycznych;
- wykorzystywanie nowoczesnych technologii i środków informacyjnych do wzbogacania środków wyrazu plastycznego oraz poszerzania wiedzy o sztuce;
- kształcenie umiejętności świadomego doboru środków formalnych dla osiągnięcia określonych efektów artystycznych i komunikacyjnych;
- rozwijanie świadomości zmienności zjawiska sztuki oraz jej powiązań z rozwojem technologicznym i cywilizacyjnym.

Dziedziny sztuki i projektowanie:

- rozumienie pojęć dotyczących dziedzin sztuki i technik stosowanych w twórczości artystycznej;
- poznawanie specyfiki i funkcji różnych dziedzin sztuki oraz ich znaczenia w kulturze i życiu codziennym;
- rozwijanie umiejętności projektowania form użytkowych, graficznych i przestrzennych;
- kształcenie świadomości estetycznej oraz rozumienia roli designu, wzornictwa przemysłowego i architektury;
- rozwijanie umiejętności twórczego rozwiązywania problemów projektowych;
- przygotowanie do świadomego odbioru i współtworzenia przestrzeni wizualnej oraz użytkowej;
- rozwijanie wiedzy o związkach sztuk plastycznych z fotografią, filmem, teatrem i mediami;
- rozwijanie umiejętności wykorzystywania różnych technik i mediów artystycznych w działaniach twórczych.

Dzieła sztuki, kultura i media:

- rozwijanie wiedzy o dziedzictwie kulturowym Polski, Europy i świata;
- posiadanie wiedzy o polskiej kulturze i sztuce jako elementarnej części kultury europejskiej;
- rozwijanie umiejętności rozpoznawania stylów, kierunków i dzieł sztuki oraz przyporządkowywania ich do epok;
- rozpoznawanie zabytków architektury, rzeźby i malarstwa charakterystycznych dla danej epoki;
- rozwijanie umiejętności opisywania dzieł sztuki oraz osiągnięć polskiego i europejskiego dziedzictwa kulturowego;

- rozwijanie umiejętności analizy i interpretacji dzieł sztuki, dostrzegania ich sensów dosłownych i znaczeń przenośnych;
- rozwijanie umiejętności dostrzegania związków między sztuką, historią i kulturą oraz rozpoznawania inspiracji dawną sztuką we współczesnej kulturze wizualnej;
- rozwijanie wiedzy dotyczącej tematów podejmowanych przez artystów w dziełach sztuki;
- uwrażliwianie na obecność sztuki w przestrzeni codziennej, mediach i kulturze wizualnej;
- rozwijanie kompetencji świadomego odbioru reklamy, filmu, teatru, fotografii i komunikacji wizualnej;
- kształcenie szacunku dla tradycji regionalnej, sztuki ludowej oraz dziedzictwa kulturowego własnego regionu i kraju;
- rozwijanie tolerancji wobec kultury i sztuki innych narodów oraz grup społecznych;
- rozwijanie poczucia współodpowiedzialności za dziedzictwo kulturowe;
- rozwijanie postawy odbiorczej wobec sztuki poprzez kontakt z dziełami w muzeach, galeriach, na wystawach oraz w najbliższym otoczeniu;
- rozwijanie umiejętności wartościowania, porównywania i formułowania sądów dotyczących sztuki i działalności plastycznej.

Postawa wobec sztuki i komunikacja:

- rozwijanie umiejętności komunikowania własnych idei, potrzeb i doświadczeń poprzez działania artystyczne;
- kształcenie umiejętności współpracy i współdziałania w działaniach zespołowych oraz projektach artystycznych;
- rozwijanie kompetencji prezentowania i omawiania własnej twórczości oraz odbioru twórczości innych osób;
- kształcenie umiejętności udzielania i przyjmowania informacji zwrotnej;
- rozwijanie umiejętności posługiwania się terminami i pojęciami ze świata sztuki w sposób świadomy i uzasadniony;
- rozwijanie kompetencji korzystania z różnych źródeł informacji o sztuce oraz krytycznej analizy treści;
- kształtowanie postawy odpowiedzialności za własną twórczość oraz poszanowania prawa autorskiego i własności intelektualnej;
- rozwijanie potrzeby uczestnictwa w kulturze poprzez aktywny udział w wydarzeniach artystycznych i życiu kulturalnym;
- rozwijanie potrzeby samokształcenia, aktualizowania wiedzy oraz umiejętności twórczego działania w nowych sytuacjach;

- kształcenie postawy samodzielności, odpowiedzialności i otwartości wobec zjawisk kultury i sztuki.

II. Treści edukacyjne

Treści nauczania, klasa 4

Tematyka zagadnień	Treści nauczania		Odniesienie do podstawy programowej
	Wiedza o sztuce, formach i technikach plastycznych	Aktywność plastyczna / twórcza	
Rysunek i techniki rysunkowe	Rodzaje i funkcje kreski w rysunku; techniki rysunkowe: podstawowe narzędzia rysunkowe (ołówek, piórko, węgiel); rysunek jako szkic, rysunek jako samodzielne dzieło sztuki; linia – podstawowy środek wyrazu w rysunku; rysunek linearny, światłocieniowy, dekoracyjny, faktura w rysunku; Programy graficzne do tworzenia rysunków.	Szkicowanie, wykonywanie rysunków konturowych, posługiwanie się kreską do tworzenia zróżnicowanych faktur i ornamentów linearnych. Stosowanie różnorodnych narzędzi rysunkowych (piórko, węgiel, ołówek, cienkopis, narzędzia cyfrowe) do tworzenia określonych tematycznie i kompozycyjnie prac plastycznych.	1.2), 1.4), 1.5), 2.1), 2.2), 2.4), 2.6), 3.5).
Rysunek prehistoryczny	Sztuka zaczyna się od linii – prehistoryczne rysunki.	Wykonywanie rysunków konturowych, podejmowanie próby wyrażenia dynamiki i ruchu za pomocą linii.	1.2), 1.4), 3.1), 3.7).
Kompozycja	Kompozycja jako układ elementów na płaszczyźnie (w rysunku i w malarstwie)	Projektowanie kompozycji plastycznych opartych na zasadach symetrii i rytmu.	1.2), 1.5), 1.11), 2.1) – 2.3), 2.5), 3.5) 3.8), 3.9), 4.3).

	i w przestrzeni (w rzeźbie i w architekturze); kompozycja rytmiczna kompozycja symetryczna. Układy kompozycyjne w przyrodzie.	Symetryczne i rytmiczne układy kompozycyjne na płaszczyźnie z wykorzystaniem figur geometrycznych. Wycinanki – symetria jedno- i wieloosiowa.	
Sztuka w plenerze	Krótką historią malarstwa plenerowego; wartość sztuki tworzonej w otoczeniu przyrody, wpływ twórczości na łonie natury na dobrostan twórcy.	Szkice rysunkowe i malarskie w plenerze – obserwacja natury, krajobrazu.	1.1), 1.12) Doświadczenie edukacyjne: 4)
Techniki malarskie. Właściwości barw	Techniki malarskie: akwarela, gwasz, farby olejne, farby akrylowe, witraż, mozaika, fresk; warsztat malarza. Wiedza o barwie; barwy czyste – podstawowe i pochodne, temperatura barw, odcienie barw, koło barw, barwy neutralne, gamy kolorystyczne, kontrast barwny; plama barwna jako podstawowy środek wyrazu plastycznego w malarstwie.	Ćwiczenia malarskie w uzyskiwaniu różnorodnych plam barwnych. Stosowanie poznanych technik malarskich (akryl, farby plakatowe, akwarela) do tworzenia określonych tematycznie i kompozycyjnie prac plastycznych. Ćwiczenia plastyczne wykorzystujące różnice i podobieństwa barw. Zadania wykorzystujące indywidualne obserwacje dzieci dotyczące barw i ich preferencje barwne. Kolor jako sposób wyrażania emocji i nastroju. Ćwiczenia malarskie w uzyskiwaniu barw pochodnych, różnego rodzaju	1.1), 1.2), 1.3), 1.5), 2.1), 2.2), 2.4), 2.6), 3.1), 3.2), 3.5), 3.8), 3.9).

		odcieni barw i szarości. Stosowanie barw kontrastowych w projektach z zakresu grafiki użytkowej i pracach malarskich.	
Rzeźba i techniki rzeźbiarskie	Rzeźba – kształt, przestrzeń, forma; rodzaje rzeźby: posąg, monument, forma przestrzenna; funkcje rzeźby: dekoracyjna, religijna, pomnik; tradycyjne i współczesne materiały i techniki rzeźbiarskie (drewno, kamień, glina, metal); płaskorzeźba – relief.	Ćwiczenia rzeźbiarskie w glinie i plastelinie. Konstrukcje przestrzenne (mobilne i stabilne) wykonywane z różnorodnych elementów naturalnych i sztucznych.	1.1), 1.2), 1.5), 1.8), 2.1), 2.4), 3.1), 3.2), 3.5), 3.8), 3.9).
Trójwymiarowe dzieła w teatrze	Pojęcia: scenografia, dekoracje, maska, rekwizyt, marionetka, pacynka, jawajka, kukielka	Wykonanie maski emocji; zaprojektowanie i przygotowanie dekoracji do przedstawienia teatralnego; odgrywanie autorskich scen z użyciem własnoręcznie wykonanej pacynki.	1.7). Wymagania do wyboru: 1.2), 1.3). Doświadczenie edukacyjne: 8)
Grafika artystyczna, użytkowa i techniki graficzne	Pojęcia: matryca, odbitka (rycina) i ich funkcje; grafika – dzieło sztuki w wielu egzemplarzach, metody opracowywania matryc graficznych – druk wypukły, wklęsły i płaski; techniki graficzne – drzeworyt, linoryt, miedzioryt, litografia	Układy kompozycyjne na płaszczyźnie z wykorzystaniem technik graficznych (pieczętki, linoryt, monotypia). Projektowanie przedmiotów grafiki użytkowej w wybranej technice plastycznej i układzie kompozycyjnym.	1.2), 1.11), 2.1), 2.4), 2.6), 3.1), 3.2), 3.3), 4.1), 4.9), 4.10). Wymagania do wyboru: 1,1).

	itd.; grafika komputerowa i specyfika powstawania dzieł grafiki komputerowej; grafika artystyczna / warsztatowa i użytkowa.		
Sztuka ludowa w formach plastycznych	Rysunkowe dekoracje z piasku. Malarstwo na szkle. Świątki. Wycinanki.	Wykonywanie obrazów, rzeźb, ozdób świątecznych, wycinanek, tradycyjnymi technikami wykorzystywanymi przez artystów ludowych.	1.2), 1.5), 1.10), 2.1), 2.2).

Treści nauczania, klasa 5

Tematyka zagadnień	Treści nauczania		Odniesienie do podstawy programowej
	Wiedza o sztuce, formach i technikach plastycznych	Aktywność plastyczna/twórcza	
Architektura	Typy i funkcje architektury – specyfika obiektów tej dziedziny sztuki; architektura mieszkalna, sakralna, użyteczności publicznej, podstawowe materiały stosowane do tworzenia dzieł architektury; warsztat architekta: projekt architektoniczny, projektowanie wnętrza; architektura krajobrazu; układy kompozycyjne stosowane	Tworzenie prostych makiet, modeli budynków; wykonywanie przestrzennych układów z brył geometrycznych; projektowanie miasta przyszłości; planowanie i wykonanie w dowolnej technice plastycznej aranżacji wnętrza mieszkalnego.	1.2), 1.4), 1.8), 1.11), 2.2), 2.3), 2.6), 4.4), 4.6), 4.8), 4.9). Wymagania do wyboru: 4.1). Doświadczenie edukacyjne: 9)

	w architekturze.		
Sztuka w starożytnej Grecji i w starożytnym Rzymie	Narodziny architektury: Sztuka w starożytnej Grecji i w starożytnym Rzymie (dzieła architektury należące do dziedzictwa kulturowego Europy – moduł kultura). Świątynia, style w architekturze starożytnej Grecji. Architektura rzymska: bazylika, amfiteatr, łuk triumfalny. Labirynt. Style zdobienia w malarstwie wazowym starożytnej Grecji. Malarstwo w cesarstwie rzymskim.	Rysowanie projektów detali architektonicznych inspirowanych starożytnością; stosowanie poznanych ornamentów (meander, palmeta, fala, arabeska itd.) jako inspiracji do projektowania motywów dekoracyjnych.	1.2), 1.14), 2.1), 2.2), 2.6), 3.1), 3.2), 3.5), 3.7), 3.8), 3.9), 4.7), 4.9).

<p>Sztuka użytkowa. Grafika użytkowa</p>	<p>Rzemiosło artystyczne i wzornictwo przemysłowe. Rola i funkcje sztuki użytkowej; dzieła rzemiosła artystycznego; dzieła współczesnego designu [dizajnu]; projektowanie ubrań – moda; projektowanie dla przemysłu – samochody, pociągi, maszyny. Grafika użytkowa i jej praktyczny charakter; komputer jako narzędzie projektowania dzieł grafiki użytkowej. Znak plastyczny jako informacja, obraz pojęcia, rodzaje znaków plastycznych; plakat jako kompozycja obrazu i słowa; funkcje plakatu; Ilustracja; warsztat ilustratora.</p>	<p>Projektowanie przedmiotów codziennego użytku w wybranej technice plastycznej i układzie kompozycyjnym. Projektowanie dekoracji stołu i dekoracji kwiatowych. Wykonanie wizytówek, zaproszeń, plakatów, znaczków pocztowych, projektów opakowań, reklam, ilustracji Interpretacje plastyczne – ilustracje utworów literackich (poezja i proza) i muzycznych. Projektowanie znaków i symboli.</p>	<p>1.4), 1.8), 1.13), 2.3), 2.5), 2.6), 3.8), 3.9), 4.1) – 4.3), 4.9).</p>
<p>Fotografia. Film</p>	<p>Zarys historii i rola fotografii; artysta fotografik; fotografia cyfrowa, fotomontaż; artystyczne i użytkowe funkcje fotografii. Film jako dziedzina sztuki; pojęcia: plan filmowy, kadr; rodzaje i funkcje filmu: fabularny, animowany, dokumentalny.</p>	<p>Układy kompozycyjne na płaszczyźnie oparte na „kadrowaniu” wybranego motywu; fotomontaże; wykorzystywanie narzędzi cyfrowych do wykonywania fotografii. Wykorzystywanie narzędzi cyfrowych do wykonywania krótkich filmów.</p>	<p>1.9), 2.6), 3.3), 3.5), 3.8), 3.9), 4.10). Wymagania do wyboru: 1.5), 4.2), 4.3).</p>

Teatr i scenografia	Spektakl teatralny jako dzieło wielu twórców; formy teatru, rodzaje sztuk teatralnych; scenografia jako sztuka kształtowania przestrzeni sceny za pomocą różnorodnych środków plastycznych.	Tworzenie rekwizytu teatralnego. Tworzenie „żywych” obrazów i inscenizacji opartych na wybranym dziele plastycznym, muzycznym lub literackim.	1.4), 1.7), 1.12), 1.14), 2.3), 2.6), 3.7), 3.8), 3.9). Wymagania do wyboru: 1.1), 1.4). Doświadczenie edukacyjne: 3)
Sztuka ludowa	Ludowy strój świąteczny, wybrane regiony sztuki ludowej i charakterystyczne dla nich dzieła, formy i motywy: Łowicz, Kujawy, Kurpie, Kraków i Podhale, Podlasie, Śląsk.	Wykonywanie obrazów, rzeźb, ozdób świątecznych, wycinanek, tradycyjnymi technikami wykorzystywanymi przez artystów ludowych. Projektowanie form użytkowych inspirowanych motywami ludowymi.	1.4), 1.10), 2.1), 2.3), 2.4), 3.4), 4.2), 4.4), 4.5), 4.7), 4.9).
Środki wyrazu artystycznego – kreska i faktura	Funkcje i sposoby operowania kreską w rysunku; rysunek jako szkic geometryczny uwzględniający trzy wymiary; rysunek światłocieniowy. Pojęcie faktury w naturze i w sztuce; funkcja faktury w dziele.	Tworzenie szkiców geometrycznych. Tworzenie kompozycji światłocieniowych. Improwizowanie zestawień fakturalnych i kompozycyjnych z różnych materiałów (głina, plastelina, kolaż, frotaż).	1.1), 1.2), 1.3), 1.5), 2.1) – 2.4), 2.6), 3.5), 3.8), 3.9).
Środki wyrazu artystycznego – barwa	Akcent kolorystyczny i dominanta; barwy czyste i złamane; barwy kontrastowe; nasycenie koloru. Rodzaje plam barwnych w malarstwie.	Kolor jako sposób wyrażania emocji i nastroju; ćwiczenia wykorzystujące język koloru – barwy czyste i złamane, kontrastowe.	1.1), 1.2), 1.3), 1.5), 2.1) – 2.4), 2.6), 3.5). Wymagania do wyboru: 2.2). Doświadczenie edukacyjne: 6)

Środki wyrazu artystycznego – światło	Gradacja i walor, plamy walorowe w obrębie danej barwy. Światło i barwy; światło rozproszone, kierunkowe i punktowe; naturalne i sztuczne źródła światła. Witraż i mozaika.	Obserwacja różnic walorowych w naturze i w dziełach sztuki; ćwiczenia rysunkowe i malarskie w uzyskiwaniu różnorodnych walorów.	1.1), 1.2), 1.4), 2.2) – 2.4), 3.5), 3.8), 3.9), 4.2).
Piękno stylów średniowiecza	Średniowieczne łuki; Rzeźbione opowieści; Zamki i fortyfikacje; Biblia w księgach i nie tylko (moduł kultura). Romańskie klasztory i kolegiaty. Gotyckie katedry. Średniowieczne fortyfikacje.	Projektowanie inicjału o określonej tematyce i kompozycji. Projektowanie labiryntu.	1.4), 1.14), 2.1), 2.3), 2.5), 3.1), 3.2), 3.4), 3.5), 4.4), 4.6). Wymagania do wyboru: 3.4).

Treści nauczania, klasa 6

Tematyka zagadnień	Treści nauczania		Odniesienie do podstawy programowej
	Wiedza o sztuce, formach i technikach plastycznych	Aktywność plastyczna/twórcza	
Środki wyrazu artystycznego – kompozycja i przestrzeń, perspektywa	Rodzaje kompozycji: – kompozycja otwarta i zamknięta – kompozycja statyczna i dynamiczna – kompozycja asymetryczna, układ diagonalny. Pojęcie perspektywy; perspektywa pasowa, barwna, malarska i powietrzna, układ kulisowy.	Projektowanie kompozycji plastycznych opartych na określonych zasadach. Ćwiczenia w stosowaniu metod tworzenia iluzji przestrzeni na płaskiej powierzchni – stosowanie perspektywy (powietrznej, barwnej) oraz układu kulisowego w działaniach plastycznych.	1.2), 1.4), 1.14), 2.1), 2.3), 2.4), 2.6), 3.2), 3.5), 3.8), 3.9). Wymagania do wyboru: 2.2).

Temat w sztuce	Portret i autoportret. Martwa natura. Pejzaż (weduta, marina, nokturn). Scena historyczna i religijna. Scena rodzajowa.	Ćwiczenia w portretowaniu i wykonywaniu autoportretów. Temat, a układ kompozycyjny i dobór odpowiedniej techniki plastycznej	1.2) – 1.5), 1.14), 2.2), 2.3), 2.4), 2.6), 3.1), 3.2), 3.4), 3.8), 3.9).
Styl wielkich mistrzów – renesans	Idealne proporcje, rytm i symetria: architektura inspirowana formą budowli antycznych; Wielkie osobowości i ich sztuka; Perspektywa zbieżna.	Projektowanie kompozycji plastycznych opartych na zasadach perspektywy zbieżnej.	1.2), 1.4), 1.5), 2.3), 2.4), 2.6), 3.1), 3.2), 3.4), 3.7) – 3.9).
Barokowy przepych i klasycyzm	Budowle i ogrody; Dzieła pełne kontrastów i dzieła harmonijne; Dynamiczne rzeźby barokowe i statyczne rzeźby klasycystyczne.	Projektowanie ogrodu inspirowane ogrodami francuskimi; projektowanie dynamicznej fryzury barokowej opartej na wybranym motywie.	1.2), 1.4), 1.5), 2.3), 2.4), 2.6), 3.1), 3.2), 3.4), 3.7) – 3.9), 4.4), 4.6).
Sztuka XIX wieku	Style w malarstwie, architekturze i rzeźbie XIX wieku Nowe metody malowania.	Szkice rysunkowe i malarskie w plenerze – obserwacja natury, krajobrazu. Posługiwanie się plamą barwną jako środkiem wyrazu w malarstwie; stosowanie różnorodnych technik i metod malarskich (pointylizm).	1.2) – 1.4), 2.6), 3.1), 3.2), 3.5), 3.7). Doświadczenie edukacyjne: 4)
Muzeum	Muzeum realne i wirtualne; Muzealne ABC.		3.4), 3.7) Doświadczenia edukacyjne: 1), 2), 5), 7).
Etnografia i artyści	Muzeum etnograficzne; Sylwetki wybranych artystów ludowych.		1.10) Doświadczenia edukacyjne: 1), 2).

Treści nauczania, klasa 7

Tematyka zagadnień	Treści nauczania		Odniesienie do podstawy programowej
	Wiedza o sztuce, formach i technikach plastycznych	Aktywność plastyczna/twórcza	
Sztuka XX i XXI w. – moduł kultura	Fantastyczne budowie; Formy w przestrzeni; Fowizm – moc koloru. Abstrakcjonizm – sztuka nieprzedstawiająca. Kubizm – geometryzacja kształtu, uproszczenie. Surrealizm. Popular-art (pop-art) – podniesienie cywilizacyjnych osiągnięć ludzkości do rangi dzieł sztuki. Op-art.	Stosowanie technik mieszanych, twórcze poszukiwania własnych form wypowiedzi malarskiej (inspirowanie się skojarzeniami i snami); uzyskiwanie różnorodnych efektów fakturalnych; kompozycje malarskie monochromatyczne i kontrastowe; wykorzystanie złudzeń optycznych do tworzenia kompozycji barwnych.	1.1), 1.2) – 1.4), 1.8), 1.11), 1.13), 1.14), 2.1) – 2.6), 3.1), 3.2), 3.4), 3.5), 4.7), 4.9). Wymagania do wyboru: 1.2).
Jak odczytywać dzieła sztuki? – wprowadzenie	Zarys analizy dzieła sztuki: tworzywo dzieła, forma, treść i relacja z odbiorcą.		3.5), 3.6), 3.7).
Tworzywo dzieła sztuki	Techniki rysunkowe. Techniki graficzne. Techniki malarskie. Techniki rzeźbiarskie – tradycyjne i nowoczesne. Materiał i konstrukcja w architekturze. Architektura organiczna i ekologiczna. Technologie sztuki nowych mediów (fotografia tradycyjna i cyfrowa, film,	Wykorzystywanie wybranych technik rysunkowych, malarskich, rzeźbiarskich, graficznych, nowych mediów do tworzenia i określonych działań artystycznych. Posługiwanie się linią, kreską, konturem, światłowaniem, plamą walorową w celu osiągnięcia zamierzonych	1.2) – 1.7), 1.11), 1.9), 1.13), 1.14), 2.2) – 2.6), 3.1), 3.5), 3.6), 3.7), 4.3), 4.6), 4.7), 4.10). Doświadczenia edukacyjne: 8), 3). Wymagania do wyboru: 1.6), 1.7).

	<p>grafika komputerowa, digital art). Upcykling w sztuce. Arte povera – sztuka biedna. Nowoczesne formy realizacji artystycznych – happening, instalacja video art.</p>	<p>efektów w rysunku; różnorodność formalna rysunku – rysunki studyjne, nieprzedstawiające. Ekslibris – tworzenie małych form graficznych. Wykorzystywanie laserunku w kompozycji malarskiej. Zestawianie i łączenie elementów – tworzenie asamblażu. Konstrukcje architektoniczne – wykonywanie makiet i projektów. Wykorzystywanie nowoczesnych form realizacji do wyrażenia własnych dążeń twórczych – organizowanie happeningu; tworzenie rekwizytów. Wykorzystywanie nowych mediów jako narzędzia działań twórczych.</p>	
Forma dzieła sztuki	<p>Linia i kontur. Linearna secesja. Komiks. Karykatura. Barwa – jasność, nasycenie, walor. Funkcje koloru – fowizm, kapizm i malarstwo barwnych płaszczyzn. Kompozycja i proporcje; złoty podział; kadrowanie i plany. Konceptualizm i nurt site-specific. Sztuka publiczna i relacyjna.</p>	<p>Celowe i świadome wykorzystywanie formalnych środków plastycznych we własnej ekspresji artystycznej. Posługiwanie się różnorodnymi formami ekspresji – język koloru, kształtu, ruchu, przestrzeni. Projektowanie komiksu. Wykorzystywanie gotowych przedmiotów</p>	<p>1.1) – 1.7), 1.11), 1.13), 1.14), 2.1) – 2.6), 3.1), 3.2), 3.4), 3.5), 3.6), 3.7), 4.7), 4.10).</p> <p>Doświadczenie edukacyjne: 10).</p>

	<p>Kształt i światło. Faktura w rzeźbie i malarstwie. Perspektywa i głębia. Ekspresja, kontrast, deformacja. Street art – graffiti, szablon, wlepka, mural.</p>	<p>do tworzenia określonych kompozycji – fotografowanie układów odpowiednio ułożonych i oświetlonych. Wykonywanie rysunków studyjnych z wykorzystaniem modelunku światłocieniowego. Tworzenie form haptycznych. Projektowanie scenografii i masek ze świadomym wykorzystaniem wiedzy o perspektywie, kontraście i deformacji. Wykorzystanie ekspresji kolorystycznej i kompozycyjnej do wykonania muralu.</p>	
<p>Treść dzieła sztuki</p>	<p>Tematy dzieł sztuki (rodzaje portretów, pejzaży, scen; martwa natura) Symbol i znak w dziele sztuki (alegoria, vanitas). Symbolizm. Dzieła – abstrakcyjne i realistyczne. Moda.</p>	<p>Świadome wyrażanie we własnej twórczości określonych treści, posługiwanie się formą, projektowanie z uwzględnieniem cech stylowych. Aranżacja i fotografowanie sceny portretowej o określonej ekspresji. Posługiwanie się symbolem w swoich działaniach twórczych. Inspirowanie się motywami realnymi do kreowania abstrakcyjnej</p>	<p>1.1) – 1.9), 1.11), 1.13), 1.14), 2.1) – 2.6), 3.1), 3.2), 3.4), 3.5), 3.6), 3.7), 4.7), 4.10).</p> <p>Doświadczenie edukacyjne: 6), 7).</p>

		kompozycji opartej na deformacji. Inspirowanie się modą dawnych epok do tworzenia własnych projektów. Posługiwanie się wybranymi środkami formalnymi do projektowania strojów.	
Sztuka i prawo autorskie	Kopia, reprodukcja, falsyfikat. Własność intelektualna i symbole jej oznaczeń, autorskie prawa osobiste i majątkowe.	Wykonywanie reprodukcji dzieła sztuki, kopiowanie. Stosowanie wiedzy o własności intelektualnej w odniesieniu do efektów działań twórczych innych osób oraz własnych.	3.10), 3.11)

III. Procedury osiągnięcia celów

1. Wykorzystywanie różnorodnych metod nauczania, takich jak miniwykład połączony z demonstracją, pogadanka, dyskusja, drama, opis i analiza dzieła sztuki, burza mózgów oraz metoda projektu.
2. Organizowanie działań rozwijających własną aktywność twórczą uczniów poprzez wykonywanie indywidualnych i zespołowych prac plastycznych inspirowanych obserwacją, wyobraźnią, emocjami oraz doświadczeniami uczniów.
3. Aranżowanie sytuacji problemowych i emocjonalnych motywujących do ekspresji artystycznej, samodzielnego poszukiwania rozwiązań oraz wyrażania myśli i uczuć za pomocą środków plastycznych.
4. Inspirowanie pracy twórczej właściwościami materiałów plastycznych, fakturą, kolorem, formą oraz różnorodnymi środkami wyrazu artystycznego.
5. Posługiwanie się różnorodnymi technikami plastycznymi i środkami ekspresji artystycznej dostosowanymi do wieku i możliwości uczniów.
6. Wykorzystywanie tematyki prac plastycznych do symbolicznego lub bezpośredniego wyrażania emocji, przeżyć, opinii i indywidualnych doświadczeń.
7. Obserwowanie otoczenia i przyrody oraz tworzenie prac plastycznych na podstawie bezpośrednich doświadczeń, działań w plenerze i wykorzystania materiałów naturalnych.
8. Umożliwianie uczniom eksperymentowania z różnymi sposobami przedstawiania rzeczywistości oraz rozwijania własnego stylu wypowiedzi artystycznej.
9. Wykorzystywanie komputera i technologii informacyjno-komunikacyjnych jako narzędzi do twórczości plastycznej, projektowania i obróbki graficznej.
10. Stosowanie programów graficznych oraz zasobów internetowych do poszerzania wiedzy o sztuce, artystach i zjawiskach kultury wizualnej.
11. Umożliwianie bezpośredniego kontaktu z dziełami sztuki poprzez wizyty w muzeach, galeriach, skansenach, miejscach pamięci i zabytkach kultury znajdujących się w otoczeniu ucznia.
12. Zachęcanie uczniów do świadomego odbioru sztuki poprzez rozmowę, analizę, interpretację i ocenę dzieł plastycznych oraz wypowiadanie własnych opinii na ich temat.
13. Interpretowanie plastyczne utworów literackich, muzycznych, teatralnych i filmowych oraz dostrzeganie związków między różnymi dziedzinami sztuki.

14. Stwarzanie sytuacji sprzyjających współpracy i komunikacji w grupie poprzez realizację projektów edukacyjnych, wspólnych kompozycji oraz działań artystycznych w przestrzeni szkolnej i lokalnej.
15. Zachęcanie i angażowanie uczniów do udziału w życiu kulturalnym szkoły i środowiska lokalnego poprzez uczestnictwo w wystawach, konkursach, kiermaszach, uroczystościach i wydarzeniach artystycznych.
16. Inspirowanie działań plastycznych osiągnięciami sztuki dawnych epok oraz współczesnych kierunków artystycznych.
17. Przystawianie i utrwalanie wiadomości o sztuce poprzez praktyczne działania plastyczne, analizę dzieł oraz odwoływanie się do przykładów z historii i współczesności.
18. Rozwijanie umiejętności prezentowania własnych prac, uzasadniania wyborów artystycznych oraz dokonywania samooceny i oceny koleżeńskiej.
19. Kształtowanie postawy otwartości, wrażliwości estetycznej, szacunku wobec dziedzictwa kulturowego oraz odpowiedzialności za wspólną przestrzeń estetyczną.
20. Uwzględnianie indywidualnych możliwości, potrzeb i zainteresowań uczniów poprzez różnicowanie stopnia trudności zadań i sposobów pracy.

IV. Przewidywane osiągnięcia uczniów

Ekspresja i proces twórczy

Uczeń:

- wykazuje postawę twórczą, świadomość wizualną oraz zdolność do rozpoznawania własnych myśli, uczuć i spostrzeżeń;
- świadomie wykorzystuje środki wyrazu plastycznego (linia, plama, kolor, walor, faktura, kompozycja, kształt) do wyrażania emocji, wyobrażeń i idei;
- wykorzystuje barwę jako komunikat – potrafi wyrazić nią nastrój smutku, radości, wyrazić agresję i spokój;
- eksperymentuje z różnymi środkami ekspresji, podejmuje próby twórcze i poszukuje własnych rozwiązań plastycznych;
- wyraża treści emocjonalne związane z własnymi doświadczeniami w indywidualnej twórczości;
- wykazuje pomysłowość, wyobraźnię i oryginalność oraz podejmuje samodzielne decyzje twórcze;

- planuje, organizuje i kontroluje proces twórczy od koncepcji do realizacji, dobierając techniki, materiały i medium;
- celowo stosuje określone środki formalne i technikę plastyczną do wyrażenia na płaszczyźnie obrazu wybranego tematu;
- samodzielnie wykonuje prace plastyczne i ponosi odpowiedzialność za efekty swojej pracy;
- rozpoznaje znaczenie działań twórczych dla własnego rozwoju, dobrostanu i poczucia sprawczości.

Środki wyrazu i techniki artystyczne

Uczeń:

- rozpoznaje i stosuje podstawowe techniki rysunkowe, malarskie i rzeźbiarskie;
- świadomie stosuje środki plastyczne (linia, plama, barwa, walor, faktura, kompozycja, kształt) w wypowiedziach artystycznych;
- potrafi wymienić barwy podstawowe, potrafi zastosować wiedzę o barwach podstawowych do uzyskania barw pochodnych, potrafi wykorzystać wiedzę o barwie do stworzenia pracy plastycznej w wybranej gamie barwnej, stosuje świadomie kontrast barwny, zna pary barw kontrastowych – wykonuje ćwiczenia plastyczne, wykorzystując ich właściwości, stosuje akcent barwny w celu otrzymania określonego efektu plastycznego;
- wykorzystuje barwę jako nośnik emocji i znaczeń;
- potrafi wykonać pracę plastyczną z zastosowaniem światłocienia, potrafi określić rolę światła w dziele sztuki, zna naturalne i sztuczne źródła światła i wie, jaka jest ich rola w dziele sztuki, rozumie, co to jest walor, rozróżnia plamy walorowe, wie, czym różnią się plamy walorowe w obrębie danej barwy, jak uzyskiwać plamy walorowe w celu otrzymania określonego efektu w pracy plastycznej;
- wykonuje kompozycje rysunkowe, malarskie, przestrzenne (bryły i reliefy) oraz stosuje różnorodne faktury;
- potrafi tworzyć faktury w obrębie działań plastycznych: rysunek, malarstwo, rzeźba; rozpoznaje różnice fakturalne w dziełach sztuki – wie, czym różnią się faktury w obrębie danej dziedziny sztuki;
- opisuje funkcję perspektywy w dziele plastycznym – potrafi tworzyć kompozycje z zastosowaniem metod przedstawiania przestrzeni na płaskiej powierzchni, konstruuje układy oparte na zasadach perspektywy zbieżnej, kulisowej, barwnej itd.;
- potrafi zastosować odpowiednie środki do uzyskania wrażenia bezruchu i spokoju oraz siły i dynamiki w kompozycji plastycznej, wie, co to jest symetria w dziele sztuki i na jakiej zasadzie opierają się układy asymetryczne, potrafi rozpoznać rytm w dziełach malarstwa i

architektury, zna i świadomie stosuje zasady budowy określonych układów kompozycyjnych we własnych działaniach plastycznych;

- wymienia i opisuje funkcje rysunku – funkcja pomocnicza – rysunek jako szkic, rysunek jako samodzielne dzieło sztuki; wie, że linia jest podstawowym środkiem wyrazu plastycznego w rysunku; rozróżnia sposoby rysowania: rysunek linearny, światłocieniowy, walorowy; potrafi się celowo posługiwać podstawowymi narzędziami rysunkowymi (ołówek, piórko, węgiel);
- wymienia i opisuje właściwości dzieła malarskiego – plama jako podstawowy środek wyrazu plastycznego w malarstwie; akwarela – potrafi posługiwać się techniką akwareli, rozpoznaje dzieła sztuki wykonane tą techniką i charakterystyczny dla niej rodzaj plamy malarskiej, gwasz (farba plakatowa) – potrafi posługiwać się techniką gwaszu, rozpoznaje charakterystyczny dla niej rodzaj plamy malarskiej; farby olejne, witraż, mozaika, fresk – rozpoznaje dzieła sztuki wykonane tymi technikami, zna ich charakterystyczne cechy, zastosowanie i sposoby wykonywania dzieł w tych technikach; potrafi rozróżnić plamy barwne charakterystyczne dla poszczególnych technik malarskich;
- wie, że dzieło sztuki rzeźbiarskiej posiada trzy wymiary, zna tradycyjne i współczesne materiały, z których wykonuje się rzeźby i sposoby wykonywania obiektów tego obszaru sztuki; rozróżnia rodzaje rzeźby, płaskorzeźba – relief; wykonuje ćwiczenia rzeźbiarskie w glinie (dodawanie), mydle (odejmowanie); konstruuje układy mobilne z różnorodnych materiałów;
- potrafi rozróżnić dzieło fotografii artystycznej; wie, na czym polega tworzenie dzieł sztuki fotograficznej; zna związki między plastyką a fotografią (kompozycja, oświetlenie, faktura itd.);
- eksperymentuje z cyfrową obróbką obrazu w programach graficznych;
- posiada wiedzę na temat grafiki – rozumie pojęcia matryca, odbitka (rycina) i ich funkcje; wie, że dzieło grafiki jest dziełem sztuki w wielu egzemplarzach, zna metody opracowywania matryc graficznych – wie, na czym polega druk wypukły, wklęsły i płaski; poprawnie nazywa dzieła sztuki graficznej zgodnie z techniką ich wykonania – drzeworyt, linoryt, miedzioryt, litografia itd.; wie, na czym polega grafika komputerowa i specyfika powstawania dzieł w programach graficznych; wie, co to jest grafika artystyczna/warsztatowa i użytkowa; odróżnia wytwory plastyczne grafiki artystycznej i użytkowej;
- łączy różne techniki i media w celu uzyskania zamierzonych efektów wizualnych.

Dziedziny sztuki i projektowanie

Uczeń:

- rozumie funkcje i specyfikę dziedzin rysunku, malarstwa, rzeźby, fotografii, grafiki, architektury, filmu i teatru;
- rozpoznaje i wykorzystuje różne techniki oraz media artystyczne w działaniach twórczych;
- rozumie pojęcia wzornictwo przemysłowe, design, prototyp; wie, dlaczego i po co projektowaniem przedmiotów codziennego użytku zajmują się artyści, potrafi wykorzystać wiedzę z tej dziedziny do tworzenia estetycznego wyglądu własnego oraz otoczenia;
- projektuje formy grafiki użytkowej (plakat, logo, zaproszenie, afisz, kartka) oraz proste obiekty użytkowe i ich prototypy;
- projektuje rozwiązania architektoniczne, w tym koncepcje budowli przyszłości;
- rozumie pojęcie i podstawowe funkcje architektury – specyfikę obiektów / wytworów tej dziedziny sztuki; architektura mieszkalna, sakralna, użyteczności publicznej, zamek i jego funkcje obronne, pałac jako budowla reprezentacyjna; podstawowe materiały stosowane do tworzenia dzieł architektury; układy kompozycyjne stosowane w architekturze; potrafi zaprojektować przestrzenny układ architektoniczny;
- projektuje przestrzeń użytkową, uwzględniając jej funkcję i estetykę;
- rozpoznaje funkcję grafiki użytkowej i jej rolę w komunikacji wizualnej;
- wie, jaką rolę pełnią elementy plastyczne w powstawaniu filmu i sztuki teatralnej, określa poprawnie profesje osób zajmujących się stroną plastyczną powstawania tych dzieł (scenograf, kostiumolog itd.).

Dzieła sztuki, kultura i media

Uczeń:

- rozpoznaje dzieła sztuki i architektury należące do dziedzictwa Polski, Europy i świata;
- wymienia najbardziej charakterystyczne zabytki i opisuje ich przynależność stylową w Polsce i Europie;
- potrafi określić przynależność stylową zabytków w najbliższej okolicy;
- rozpoznaje style w sztuce oraz przyporządkowuje do nich dzieła i zabytki;
- zna nazwy stylów w sztuce – potrafi je wymienić oraz rozpoznać ich najważniejsze cechy;
- porównuje dzieła z różnych epok i wskazuje zależności między sztuką a kontekstem historycznym;
- analizuje dzieła sztuki, stosując pojęcia języka plastycznego (linia, barwa, kompozycja, perspektywa, światłocień, faktura itd.);
- potrafi opisywać wybrane dzieła pod względem przynależności do stylu i dziedziny sztuki, zastosowanych środków formalnych, tematu i techniki wykonania;

- interpretuje dzieła sztuki i podejmuje dyskusję o ich znaczeniach;
- rozpoznaje inspiracje sztuką dawną i współczesną w kulturze popularnej;
- opisuje sztukę ludową Polski i regionu oraz wykonuje prace inspirowane tradycją;
- określa rolę środków plastycznych w mediach, reklamie, filmie i grach komputerowych;
- rozumie znaczenie elementów plastycznych w teatrze i filmie;
- rozpoznaje fotografię artystyczną i jej związki z komunikacją wizualną;
- analizuje obecność sztuki w przestrzeni codziennej (architektura, moda, design, reklama);
- ocenia wpływ sztuki na odbiorcę i współczesną kulturę wizualną;
- potrafi wymienić i scharakteryzować podstawowe tematy artystyczne.

Postawa wobec sztuki i komunikacja

Uczeń:

- skutecznie komunikuje swoje zamiary i pomysły oraz współdziała w pracy indywidualnej i zespołowej;
- współpracuje w parach i grupach, aktywnie uczestnicząc w działaniach twórczych i projektach;
- prezentuje własne prace, dzieli się doświadczeniami twórczymi i uczestniczy w dyskusjach;
- udziela i przyjmuje informację zwrotną, uwzględniając ją w procesie twórczym;
- opisuje swoje wrażenia z lokalnych wydarzeń kulturalnych i formułuje ich ocenę;
- wyszukuje, analizuje i weryfikuje informacje o sztuce z różnych źródeł, w tym cyfrowych;
- rozumie pojęcia: inspiracja, oryginał, kopia, reprodukcja, falsyfikat;
- stosuje zasady prawa autorskiego w praktyce, także w środowisku cyfrowym;
- aktualizuje wiedzę i rozwija umiejętność samokształcenia.

V. Ocena osiągnięć ucznia

Ocena ucznia w zakresie plastyki jest trudna, ponieważ obejmuje nie tylko stopień przyswojenia określonej wiedzy, ale również umiejętność posługiwania się nią w kontekście aktywności twórczej. Na plastyce oceniana jest kreatywność, wrażliwość na problemy, umiejętność ich dostrzegania, definiowania i rozwiązywania. Nauczyciel ocenia też poziom wrodzonych predyspozycji ucznia – w tym wypadku zdolności plastycznych, na które uczeń nie ma wpływu i nie zależą one od jego zaangażowania w działanie twórcze. Poniżej przedstawione kryteria mają charakter otwarty i są dla nauczyciela wskazówką do tworzenia własnego systemu oceniania (dają mu możliwość dostosowania go do własnych obserwacji, przemyśleń i klasyfikacji). Każdy zespół uczniów to grupa indywidualności, których rozwój twórczy jest procesem subiektywnym, przybiera własne tempo i kierunek. Szczególnie na

plastyce nauczyciel musi to uwzględnić w trakcie oceny. Na lekcjach plastyki w szkole podstawowej ważna jest zarówno ocena efektu końcowego w postaci rysunku, kompozycji malarskiej czy rzeźby, jak i sam proces twórczy, którego świadkiem jest nauczyciel – zaangażowanie ucznia, stopień przekraczania samego siebie, barier twórczych, poznawczych i komunikacyjnych. W procesie oceniania efektów aktywności twórczej należy zwrócić uwagę na to, aby każdorazowo ustalać kryteria oceny związane z konkretnym działaniem plastycznym. Przed przystąpieniem do wykonywania pracy plastycznej uczeń powinien dokładnie orientować się nie tylko w jej temacie, ale także w tym, na co będzie zwracał uwagę nauczyciel w trakcie jej oceny.

Formy oceniania zapewniają uczniowi otrzymanie informacji na temat wyników własnej pracy oraz aktywizują jego rozwój, wskazując mu kierunek poprawy. Na lekcjach plastyki można stosować następujące formy oceny:

- wypowiedź (odpowiedź) ustna;
- wypowiedź pisemna: opis dzieła sztuki, karta pracy, quiz, krzyżówka;
- ćwiczenia praktyczne: rysunek, praca malarska, graficzna, formowanie kształtu, przestrzeni, kompozycje i konstrukcje plastyczne wykorzystujące różne materiały i formy;
- inscenizacje, prezentacje, udział w konkursach.

Oceniając teoretyczną wiedzę ucznia, dotyczącą sztuki oraz jego aktywność plastyczną, należy uwzględnić:

- stopień przyswojenia wiadomości na określony temat;
- aktywność i zaangażowanie w samodzielne rozwiązywanie problemów, wykonywanie ćwiczeń i poleceń;
- porządkowanie własnej wiedzy, kojarzenie faktów, dostrzeganie analogii;
- stopień zainteresowania sztuką – udział w dyskusjach, wyrażanie poglądów, formułowanie własnych wniosków dotyczących określonych zagadnień;
- zaangażowanie w pracę twórczą;
- stopień przekraczania indywidualnych barier rozwojowych – twórczych, poznawczych, komunikacyjnych, organizacyjnych w trakcie działań plastycznych;
- oryginalne rozwiązywanie problemów plastycznych;
- stopień poczucia odpowiedzialności za działanie własne i grupowe;
- celowe wykorzystywanie wiedzy o środkach formalnych do ekspresji własnej;
- indywidualne zainteresowanie działalnością plastyczną, współtworzenie życia kulturalnego klasy i szkoły.

KRYTERIA OCENY

Ocena niedostateczna

Uczeń:

- lekceważy swoje obowiązki: nie przynosi wymaganych materiałów plastycznych, podręcznika itp.;
- nie uczestniczy w działaniach plastycznych;
- nie wykonuje ćwiczeń i poleceń dotyczących wiedzy o sztuce;
- biernie uczestniczy w lekcjach – nie bierze udziału w dyskusjach, pogadankach;
- nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności objętych programem;
- nie wykazuje woli poprawy oceny.

Ocena dopuszczająca

Uczeń:

- lekceważy swoje obowiązki: rzadko przynosi wymagane materiały plastyczne, podręcznik itp.;
- niechętnie podejmuje działania plastyczne na lekcji;
- nie jest zainteresowany przedmiotem: sporadycznie bierze czynny udział w lekcji;
- nie wykonuje systematycznie ćwiczeń i poleceń dotyczących wiedzy o sztuce;
- fragmentarycznie opanował wiadomości i umiejętności objęte programem;
- nie wykazuje woli uzupełnienia wiadomości i poprawy oceny.

Ocena dostateczna

Uczeń:

- swoje obowiązki traktuje poważnie; najczęściej jest przygotowany do lekcji, przynosi wymagane materiały plastyczne, podręcznik itp.;
- mało aktywnie uczestniczy w zajęciach, nie zawsze jest zainteresowany tym, co się dzieje na lekcji;
- dość systematycznie i w sposób poprawny wykonuje ćwiczenia i polecenia dotyczące wiedzy o sztuce;
- wykonuje prace plastyczne, najczęściej zgodnie z tematem i założeniami, ale na niskim poziomie osiągnięć;
- posiada podstawowe wiadomości i umiejętności objęte programem.

Ocena dobra

Uczeń:

- poważnie traktuje swoje obowiązki; jest przygotowany do lekcji, przynosi wymagane materiały plastyczne, podręcznik itp.;
- jest zainteresowany lekcją i umiarkowanie zaangażowany w jej formy;
- systematycznie wykonuje zadania dotyczące wiedzy o sztuce;
- prace plastyczne wykonuje starannie i zgodnie z tematem;
- posługuje się wiadomościami i umiejętnościami objętymi programem.

Ocena bardzo dobra

Uczeń:

- zawsze jest przygotowany do lekcji i posiada wszystkie potrzebne materiały;
- z zaangażowaniem uczestniczy w różnorodnych formach lekcji: jest zainteresowany tematem, uczestniczy w dyskusjach;
- potrafi pracować w grupie, odpowiedzialnie traktuje powierzone zadania;
- zadania dotyczące wiedzy o sztuce wykonuje z pełną znajomością tematu;
- wykonuje estetyczne prace plastyczne, zgodnie z tematem, wykazuje się umiejętnością celowego stosowania środków formalnych i oryginalnością;
- posiada pełne wiadomości i umiejętności objęte programem.

Ocena celująca

Uczeń:

- posiada pełne wiadomości i umiejętności objęte programem, a także wykazuje się wiedzą ponadprogramową, uzupełnianą wiadomościami z różnych źródeł;
- zawsze jest przygotowany do lekcji i posiada wszystkie potrzebne materiały;
- w zauważalny sposób interesuje się sztuką: uczestniczy w zajęciach pozalekcyjnych, bierze aktywny udział w życiu kulturalnym szkoły;
- z zaangażowaniem uczestniczy w różnorodnych formach lekcji: bierze udział w dyskusjach, broni swoich poglądów, dostrzega analogie, z szacunkiem odnosi się do działalności twórczej kolegów;
- potrafi pracować w grupie, odpowiedzialnie traktuje powierzone zadania;
- wykonuje oryginalne prace plastyczne, stosuje niekonwencjonalne rozwiązania w działaniach twórczych.